



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti



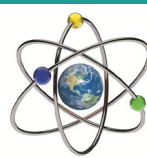
№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 526 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafoeva</i>	
Tarixiy obidalarining restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi.....	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	



Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
Uralova Muxabbat Sanjar qizi	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
Artikbayeva Aziza Abror qizi	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
Esanova Maysara Umirovna	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
Feruza Yusupova Akildjanovna	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
Umarov Xusniddin	
Bo'lajak talabalarining individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
Arslonova Gulsora Kurbonovna	
Ona tili darslarida til kompetentsiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
Maxliyo Turotova Erkin qizi	
Talabalarining kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
Urinova Sabina Shuxrat qizi	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetentsiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
Avazova Sitara	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligining asosiy shakllari.....	173
Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'li Tojiddin qizi	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
Botirova Zohida Doniyor qizi	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
Dilfuza Ochilova Zayniddinovna	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich	

Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati	188
Karimova Feruzaxon Zakirovna	
Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method	191
Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish ..	193
Maxmudova Durdona Mirkarimovna	
O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	196
Mutallibjonov Ma'rufjon	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish	200
Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi	
Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish	204
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	207
Norqulova Dildora Shavkat qizi	
Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti	211
Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish	214
O'roqova Zilola Salomovna	
Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati.....	217
Qaramanov Obid Xudayberdiyevich	
Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari	221
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich	
Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi.....	226
Ravshanova Nargiza Norboyevna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotlarni tashkil etish	230
S. Irisova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari	233
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish	237
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abduraufova Muxayyo Xabibullo qizi	
Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv	241
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi	
Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar	246
Toxirova Farida Olimjonovna	
Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli.....	251
Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li	
Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi	254
Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich	
Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'ri va ahamiyati.....	258
Valijonova Mahzunabonu	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari	261
Xakimova Sevara Shavkat qizi	
STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari.....	264
Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura	
Muhammad Sodik Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi.....	267
Moxira Niyozqulova Nuraliyevna	



Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodot Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv.....	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraboixon Botiraliyevna</i>	
Talabalarining jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе.....	294
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	
Oila qurish yoshidagi talabalar psixologik xususiyatlari.....	311
<i>Qo'ziyeva Gulzoda Shermat qizi</i>	
Ingliz tili nutq faoliyati turlarini rivojlantirishda leksik-assotsiativ tarmoqlardan foydalanishning lingvodidaktik asoslari.....	315
<i>Mirzakamolova Maftuna Rahimjon qizi</i>	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari.....	318
<i>Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda ona tili mashqlarining roli	321
<i>Boltayeva Guzal Tolibovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish	324
<i>Ziyayeva Umida Turaxodjayevna</i>	
Maktabgacha hamda boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar jismoniy tarbiyasi tizimini modernizatsiya qilishning innovatsion istiqbollari	327
<i>A'zamov Ruhullo Mahmudjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda informatika fanini o'qitishning maqsadlari va vazifalari.....	333
<i>Alikulova Bibisora Abdulvokhobovna</i>	
Bola shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsion texnologiyalarning pedagogik ahamiyati	336
<i>Azimova Dilnoza Sherzodovna</i>	
Raqamli didaktika sharoitida oliy ta'limni raqamlashtirishning nazariy asoslari va pedagogik xususiyatlari	339
<i>Berdikulova Shaxnoza Erkinjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining aqliy qobiliyatini shakllantirishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarda shaxmat o'yinidan foydalanish imkoniyatlar	343
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	

O'zbek tilidagi "kasb-hunar" va "lavozim-amal" konseptlarining hozirgi zamon o'zbek tili konseptosferasidagi o'rni.....	348
Dexqonova Muattarxon Ilxomovna	
O'quv jarayonida ijtimoiy tarmoqlar orqali bilim almashishning didaktik imkoniyatlari va metodologik asoslari.....	352
Ernazarov Alisher Ergashevich, Pimkulova Stora Boltayevna	
"Intellekt xarita" yordamida o'quvchilarga qattiq jismlarning solishtirma issiqlik sig'imini mavzusini tushuntirish va ularning to'la fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	358
Eshboboyeva Muxlisa Zavqiy qizi	
Inklyuziv ta'lim texnologiyalari	363
Fayzullayeva Shoira Shorahmatovna	
Oliy pedagogik ta'lim tizimida hamkorlikda ta'lim nazariyasi va amaliyoti	366
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	
Hikoya tuzishga o'rgatish maktabgacha yoshdagi bolalarning bog'lanishli nutqini rivojlantirishning muhim vositasi sifatida.....	369
Imixanova Nodira Saidburxon qizi	
Professional Competency Development of Future English Language Teachers: A Framework for the 21 st Century	374
Kamoldin Tadjiboyev	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari.....	378
Nosirova Dilfuza	
Inklyuziv sinf muhitida zaif eshituvchi bolalar bilan musiqa mashg'ulotlarini tashkil etishning nazariy yondashuvlari.....	383
Qizlarxon Isomova	
Raqamli ta'lim muhitida mustaqil ta'limni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar	389
Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna	
Boshlang'ich sinflarda perimetr, yuza va hajmni o'rganish metodikasi samaradorligini shakllantirish	392
Shodmonova Madina Otabek qizi	
Chiziqli operatorlarning spektral xossalari	398
Sultonboyeva Zuhra Bobomurod qizi	
Qisqa masofaga yuguruvchilar ish qobiliyatini oshirish usullari.....	402
Utayev Z. M.	
Neyropedagogik yondashuv asosida 9–11 yoshli o'quvchilarda ingliz tilida matnni o'qib tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda ijro funksiyalarining o'rni	408
Xolboyeva Nodiraxon Abdumalik qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muammosining dolzarbligi.....	413
Yo'ldosheva Dilnura Nizomjon qizi	
Bo'lg'usi tarbiyachilarda grafik organayzerlar vositasida ekologik tarbiyani shakllantirish usullari	416
O. Xo'janiyozova, Yuldashova Sanamjon Bobomurod qizi	
Взаимодействие воспитателей и родителей в процессе формирования нравственных представлений дошкольников.....	419
Жураева Наргиза Таировна, Абдуллаева Халимахон Дилёрна	
Развитие государственно-частного партнёрства в сфере дошкольного образования Республики Узбекистан	423
Курбанова Нуржамал Бахбергеновна	
Talaba qizlarning jismoniy va funksional tayyorgarligini shakllantirishning ilmiy metodologik asoslari.....	426
M. M. Ma'rufov, Sh. R. Ma'rufova	
Развитие языковых навыков у дошкольников через игровые методы обучения английскому языку	430
Садикова Шоиста Акбаровна	
"Узбекский текст в русской литературе XX–XXI веков..."	433
Сулаймонова Дурдонахон Равшан кизи, Иванова Ирина Николаевна	



Механизмы использования цифровых педагогических технологий для обеспечения непрерывности образовательного процесса учащихся начальных классов в условиях длительного лечения.....	437
Турсунова Д. З., Холлиева Н. Х.	
Патриотическое воспитание будущих педагогов: совершенствование методики формирования любви к родине в условиях профессиональной подготовки.....	440
Шарипова Холида Дехкановна	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining oliy ta'limdagi ahamiyati: universitet talabalari va ta'lim sifatiga ta'siri, global o'zgarishlar.....	444
Mambetniyazov Maksetbay Torebekovich	
Interpretable Artificial Intelligence in Pedagogical Diagnostics and Math Performance Prediction: A Systematic Review of Applications in International Standardized Assessments.....	449
Diana Dushabaeva	
Ona tili ta'limida intellektual ta'lim tizimlaridan foydalanishning metodik tamoyillari (boshlang'ich ta'lim yo'nalishi misolida).....	454
Djakbarova Mahliyo Ibraximjonovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyani multimedia vositalari asosida shakllantirishning metodik shart-sharoitlari.....	457
Moxinur G'ulomova Inomjon qizi	
Talaba qizlarda ijtimoiy faolligini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	462
Nurmatova Nargiza Ulug'bekovna	
Raqamli ta'lim muhitida mustaqil ta'lim kompetensiyasini shakllantirishning nazariy asoslari	466
Utayeva Iroda Baxodirovna, Ochilova Namuna Mirzohid qizi	
Interaction Between Teacher and Students in the Process of Mastering University Subjects.....	469
Sadriyev Nizom Najmiddinovich, Usarov Nuriddin	
Концептуальные подходы к исследованию конкурентоспособности университетов	472
Менглиева Индира Баходировна	
Talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning guruhlar va diskussiyaga asoslangan shakllari (xalqaro tajriba misolida)	475
Xamroyeva Feruza Asrorovna, Ibragimov A'lamjon Amrulloevich	
Ratsional turmush tarzi: nazariy poydevor, psixologik mexanizmlar va amaliy strategiyalar.....	478
Bekmuradov Zarif Xurramovich	
Boshlang'ich sinflarda folklor janrlarini o'qitishda innovatsion pedtexnologiyalardan foydalanish	483
Adizova Nodira Baxtiyorovna	
Dialogik nutqda to'liqsiz gaplarning funksional–sintaktik xususiyatlari (ingliz va o'zbek tillari misolida).....	488
Artikova Nodirabegim Sanakulovna	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini tevarak-atrof bilan tanishtirishda ekologik qadriyatlarining roli.....	492
Ernyazova Manzura Amankeldi qizi	
Boshlang'ich sinf darslarini samarali tashkil etishda pedagogik mahoratning ahamiyati	496
Kamoliddinova Kamolatxon Muxammadjalilovna	
Masofaviy ta'lim jarayonida seven skillsni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari.....	499
Nurmetova Nazokat Baxtiyorovna, Masharipova Durdona Raximbergen qizi	
Teacher Competency and Professional Development in Non-Native English Countries: The Karakalpakstan Perspective.....	506
Mamirbaeva Dina, Pirnazarova Mekhiyban	
Maktabgacha ta'limda rivojlanish markazlari integratsiyasi asosida tayanch kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	510
Raxmatova Maftuna Uktamjan qizi	
Milliy kurash texnikasi va taktikasi.....	513
Xomudjonova Feruza, Panjiyeva Gulzoda	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish bosqichlari	517
Xurramova Lobarxon Akramjonovna	
Развитие сотрудничества у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	521
Аллаева Наргиза Уктамовна	



MASOFAVIY TA'LIM JARAYONIDA SEVEN SKILLSNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI

UDK 37.013.2

Nurmetova Nazokat Baxtiyorovna

Urganch RANCH texnologiya universiteti
2-bosqich magistr talabasi

Masharipova Durdona Raximbergen qizi

Urganch RANCH texnologiya universiteti
2-bosqich magistr talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lgan masofaviy ta'lim sharoitida "Seven Skills" (XXI asr ko'nikmalari)ni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli transformatsiya va globallashuv sharoitida oliy ta'lim tizimida masofaviy o'qitish texnologiyalarini joriy etish orqali talabalar shaxsida tanqidiy va tahliliy fikrlash, samarali kommunikatsiya, hamkorlikda ishlash, ijodkorlik, muammolarni hal etish, raqamli savodxonlik hamda o'zini o'zi rivojlantirish kabi zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirish zarurati ilmiy asoslab beriladi. Maqolada masofaviy ta'limning pedagogik imkoniyatlari – interaktiv metodlar, raqamli ta'lim platformalari, moslashuvchan o'qitish modellarining "Seven Skills"ni rivojlantirishdagi o'rnini yoritiladi. Shu bilan birga, masofaviy ta'lim jarayonida talabaning o'quv faoliyatiga ta'sir etuvchi asosiy psixologik omillar, jumladan, ichki va tashqi motivatsiya, o'zini o'zi boshqarish va refleksiya qilish qobiliyati, ijtimoiy o'zaro ta'sir, emotsional barqarorlik hamda mas'uliyat hissining shakllanish mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari masofaviy ta'lim muhitida pedagogik va psixologik yondashuvlarni uyg'unlashtirish orqali "Seven Skills"ni samarali rivojlantirish mumkinligini ko'rsatadi. Mazkur yondashuvlar oliy ta'lim muassasalarida raqamli ta'lim sifatini oshirish, raqobatbardosh, mustaqil fikrlovchi va kasbiy jihatdan yetuk mutaxassislarni tayyorlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligi bilan asoslanadi.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, Seven Skills, XXI asr ko'nikmalari, pedagogik asoslar, psixologik omillar, zamonaviy kompetensiyalar, raqamli savodxonlik, hamkorlik, ijodkorlik.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the pedagogical and psychological foundations for the development of Seven Skills (21st-century skills) in the context of distance learning, which has become one of the priority directions of the modern education system. The study scientifically substantiates the necessity of developing key competencies among university students, including critical and analytical thinking, effective communication, collaboration, creativity, problem-solving abilities, digital literacy, and self-development skills, through the implementation of distance learning technologies in higher education under conditions of digitalization and globalization. The article highlights the pedagogical potential of distance learning, including the use of interactive methods, digital educational platforms, and adaptive learning models, in fostering Seven Skills. In addition, it analyzes key psychological factors influencing students' learning activities in a distance education environment, including intrinsic and extrinsic motivation, self-regulation and reflective abilities, mechanisms of social interaction, emotional resilience, and the development of responsibility for learning outcomes. The findings indicate that the integration of pedagogical and psychological approaches in distance learning contributes to the effective development of 21st-century skills. The proposed approaches have significant theoretical and practical implications for improving the quality of digital education and for training competitive, independent, and professionally competent specialists in higher education institutions.

Key words: distance learning, Seven Skills, 21st-century skills, pedagogical foundations, psychological factors, modern competencies, digital literacy, collaboration, creativity.



Аннотация: В данной статье проводится комплексный анализ педагогических и психологических основ развития "Seven Skills" (навыков XXI века) в условиях дистанционного обучения, являющегося одним из приоритетных направлений современной образовательной системы. В исследовании научно обосновывается необходимость формирования у студентов таких ключевых компетенций, как критическое и аналитическое мышление, эффективная коммуникация, сотрудничество, креативность, умение решать проблемы, цифровая грамотность и навыки саморазвития, посредством внедрения дистанционных образовательных технологий в системе высшего образования в условиях цифровизации и глобализации. В статье раскрываются педагогические возможности дистанционного обучения, включая использование интерактивных методов, цифровых образовательных платформ и адаптивных моделей обучения, в контексте развития "Seven Skills". Наряду с этим анализируются основные психологические факторы, влияющие на учебную деятельность студентов в дистанционной образовательной среде, в том числе внутренняя и внешняя мотивация, способность к саморегуляции и рефлексии, механизмы социального взаимодействия, эмоциональная устойчивость и формирование ответственности за результаты обучения. Результаты исследования свидетельствуют о том, что интеграция педагогических и психологических подходов в дистанционном обучении обеспечивает эффективное развитие навыков XXI века. Представленные выводы имеют важное научно-практическое значение для повышения качества цифрового образования и подготовки конкурентоспособных, самостоятельных и профессионально компетентных специалистов в системе высшего образования.

Ключевые слова: дистанционное обучение, Seven Skills, навыки XXI века, педагогические основы, психологические факторы, современные компетенции, цифровая грамотность, сотрудничество, креативность.

KIRISH

Zamonaviy jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida ta'lim tizimi doimiy ravishda yangilanib, ijtimoiy-iqtisodiy, texnologik hamda madaniy o'zgarishlarga moslashib bormoqda. XXI asrda globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda raqamli iqtisodiyotning shakllanishi ta'lim tizimi oldiga yangi talab va vazifalarni qo'yimoqda. Xususan, oliy ta'lim tizimida bilim berishdan ko'ra, shaxsning hayotiy va kasbiy faoliyatida zarur bo'lgan universal kompetensiyalarni shakllantirish ustuvor yo'nalishga aylanmoqda. Ushbu jarayonda "Seven Skills" yoki XXI asr ko'nikmalari sifatida e'tirof etilayotgan tanqidiy fikrlash, samarali muloqot, hamkorlik, ijodkorlik, muammolarni hal etish, raqamli savodxonlik hamda o'zini o'zi rivojlantirish kabi kompetensiyalar alohida ahamiyat kasb etmoqda.

So'nggi yillarda masofaviy ta'lim shakllarining keng joriy etilishi ta'lim mazmuni, metodlari va tashkiliy shakllarida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy ta'limning global miqyosda asosiy o'qitish shakliga aylanishi natijasida uning pedagogik imkoniyatlari va cheklovlarini ilmiy jihatdan o'rganishga bo'lgan ehtiyoj keskin ortdi. Masofaviy ta'lim nafaqat ta'limning uzluksizligini ta'minlash, balki talabalar mustaqilligini oshirish, individual o'qish traektoriyalarini shakllantirish hamda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratdi. Shu bilan birga, mazkur ta'lim shakli talabalar shaxsining motivatsion, emotsional-irodaviy va ijtimoiy jihatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi bilan ajralib turadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, masofaviy ta'lim jarayonida bilimlarni egallashdan ko'ra, kompetensiyalarning shakllanishi murakkab pedagogik va psixologik mexanizmlar bilan belgilanadi. Xususan, talabalar o'quv faoliyatida o'zini o'zi boshqarish, vaqtni rejalashtirish, refleksiya, ichki motivatsiya va mas'uliyat kabi sifatning rivojlanishi masofaviy ta'lim samaradorligining muhim ko'rsatkichlari hisoblanadi. Shu bois, "Seven Skills"ni masofaviy ta'lim sharoitida rivojlantirish masalasi nafaqat didaktik muammo, balki pedagogik psixologiya nuqtai nazaridan ham kompleks yondashuvni talab etadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarga ko'ra, "Seven Skills"ni rivojlantirish o'quv jarayonida faol, interaktiv va talaba markazli metodlardan foydalanishni taqozo etadi. Masofaviy ta'lim muhitida bu jarayon raqamli platformalar, virtual muhokamalar, loyiha asosida o'qitish, kollaborativ topshiriqlar hamda muammoli vaziyatlar orqali amalga oshiriladi. Biroq mazkur metodlarning samaradorligi talabalar psixologik tayyorgarligi, o'qishga bo'lgan motivatsiyasi va ijtimoiy o'zaro ta'sir darajasi bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli, pedagogik va psixologik omillarni uyg'unlashtirgan holda masofaviy ta'limni tashkil etish XXI asr ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar va strategik dasturlarda ham raqamli ta'limni rivojlantirish, masofaviy ta'lim shakllarini takomillashtirish hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu esa oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim orqali talabalar kompetensiyalarini, xususan "Seven Skills"ni rivojlantirishning ilmiy asoslarini chuqur tadqiq etishni dolzarb vazifaga aylantiradi. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, masofaviy ta'lim sharoitida "Seven Skills"ni rivojlantirish masalasi ko'plab tadqiqotlarda alohida kompetensiyalar doirasida o'rganilgan bo'lsa-da, ularning pedagogik va psixologik asoslarini integrativ yondashuv asosida tizimli tahlil



qilish yetarli darajada yoritilmagan. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolada masofaviy ta'lim jarayonida "Seven Skills"ni rivojlantirishning nazariy asoslarini aniqlash, pedagogik imkoniyatlarni ochib berish hamda psixologik omillarning o'rni va ta'sirini tahlil qilish asosiy maqsad sifatida belgilandi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida masofaviy o'qitish jarayonini takomillashtirish, talabalarda XXI asr ko'nikmalarini samarali shakllantirish hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishi bilan ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot masofaviy ta'lim jarayonida "Seven Skills" (XXI asr ko'nikmalari)ni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda kompleks va integrativ metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogika, pedagogik psixologiya hamda ta'lim texnologiyalari sohasidagi nazariy va empirik metodlar uyg'un holda qo'llanilib, o'rganilayotgan muammoning mazmun-mohiyatini har tomonlama yoritish maqsad qilib olindi. Tadqiqot tavsifiy-tahliliy va empirik dizayn asosida tashkil etilib, nazariy qismida masofaviy ta'lim va XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirishga oid ilmiy manbalar, xalqaro va milliy tadqiqotlar hamda normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilindi. Empirik qismda esa oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim jarayonida talabalarining "Seven Skills"ni rivojlanish darajasini aniqlashga qaratilgan pedagogik kuzatuv, so'rovnoma va tahliliy metodlardan foydalanildi.

Tadqiqotda O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan bakalvriat bosqichi talabalar ishtirok etdi hamda ishtirokchilar masofaviy ta'lim platformalaridan (Learning Management System – LMS, videokonferensiya vositalari, raqamli ta'lim resurslari) faol foydalanuvchi bo'lgan talabalar orasidan tanlab olindi. Tanlov jarayonida talabalar yo'nalishi, o'quv bosqichi va masofaviy ta'limda ishtirok etish tajribasi inobatga olinib, bu holat tadqiqot natijalarining ishonchligini ta'minlashga xizmat qildi. Tadqiqot davomida masofaviy ta'lim, "Seven Skills" va XXI asr kompetensiyalariga oid ilmiy adabiyotlarni o'rganish va tizimlashtirishga qaratilgan nazariy tahlil va umumlashtirish metodi, masofaviy ta'lim jarayonida talabalarining o'quv faolligi, hamkorlik darajasi, kommunikativ faoliyati va ijodiy yondashuvlarini aniqlashga xizmat qiluvchi pedagogik kuzatuv metodi, shuningdek talabalarining tanqidiy fikrlash, raqamli savodxonlik, o'zini o'zi boshqarish hamda motivatsiya darajasini aniqlashga qaratilgan so'rovnoma (anketa) metodi qo'llanildi. Bundan tashqari, masofaviy ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan pedagogik metodlarning "Seven Skills"ni rivojlantirishdagi samaradorligini baholash uchun taqqoslash va tahlil metodlari hamda talabalarda XXI asr ko'nikmalarining shakllanish darajasini aniqlashga xizmat qiluvchi pedagogik diagnostika metodidan foydalanildi.

Tadqiqotda ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash jarayonida raqamli ta'lim platformalari, onlayn so'rovnoma vositalari (Google Forms), elektron o'quv materiallari va masofaviy muloqot texnologiyalaridan foydalanildi hamda so'rovnoma savollari "Seven Skills"ning asosiy komponentlari – tanqidiy fikrlash, kommunikatsiya, hamkorlik, ijodkorlik, raqamli savodxonlik, muammolarni hal etish va o'zini o'zi rivojlantirish ko'nikmalarini qamrab oldi. Yig'ilgan empirik ma'lumotlar sifat va miqdoriy tahlil asosida qayta ishlanib, ularning pedagogik va psixologik talqini berildi, natijalarni tahlil qilishda foizli ko'rsatkichlar, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi va olingan ma'lumotlar masofaviy ta'lim jarayonida pedagogik hamda psixologik omillarning "Seven Skills"ni rivojlantirishga ta'sirini aniqlash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida akademik halollik tamoyillariga qat'iy rioya qilindi. Ishtirokchilarning shaxsiy ma'lumotlari maxfiy saqlanib, so'rovnomalarda ixtiyoriylik va anonimlik ta'minlandi. Tadqiqot natijalaridan faqat ilmiy maqsadlarda foydalanildi. Masofaviy ta'lim jarayonida "Seven Skills"ni rivojlantirishning pedagogik va psixologik tahlili. Tadqiqot natijalari masofaviy ta'lim muhitida talabalarda XXI asr ko'nikmalarining ("Seven Skills") shakllanish darajasini aniqlashga qaratilgan empirik va nazariy tahlil asosida olindi. Tadqiqotda oliy ta'lim muassasalarining 150 nafar talabalar ishtirok etdi. Ma'lumotlar so'rovnoma, pedagogik kuzatuv hamda raqamli platformalar faoliyatini tahlil qilish orqali yig'ildi. So'rovnoma natijalari shuni ko'rsatdiki, masofaviy ta'lim jarayonida tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalari yuqori darajada rivojlangan. Talabalarining 68% murakkab masalalarni mustaqil tahlil qilishga qodir ekanligini bildirgan. Pedagogik kuzatuvlar jarayonida interaktiv mashg'ulotlar va loyiha asosida o'qitish tanqidiy fikrlashni sezilarli darajada rivojlantirishini ko'rsatdi.

1-jadval: Tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish

Ko'nikma	Yuqori daraja (%)	O'rta daraja (%)	Past daraja (%)
Tanqidiy fikrlash	68	25	7
Muammolarni hal etish	62	28	10



Masofaviy ta'lim jarayonida talabalar o'rtasida kommunikatsiya va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirish interaktiv forumlar, videokonferensiyalar va kollaborativ loyihalar orqali amalga oshiriladi. So'rov natijalariga ko'ra, talabalarning 72 % i o'z fikrini erkin ifodalash hamda guruh bilan samarali ishlash qobiliyatini rivojlantirgan. Pedagogik kuzatuvlar hamkorlik jarayonida va guruh ichidagi vazifalarni bajarishda talabalarning faol ishtirok etayotganini tasdiqladi.

2-jadval: **Kommunikatsiya va hamkorlik**

Ko'nikma	Yuqori daraja (%)	O'rta daraja (%)	Past daraja (%)
Kommunikatsiya	72	20	8
Hamkorlik	70	22	8

Talabalar ijodkorlik va innovatsion yondashuv ko'nikmalarini masofaviy loyiha ishlari, bloglar va veb-portfoliolar orqali amalga oshirilgan amaliy mashg'ulotlar asosida rivojlantirdilar. So'rov natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarning 65 % i o'z ijodiy fikrini yangi g'oyalar yaratishda qo'llay oladi, 23 % ida esa ushbu ko'nikmalar o'rta darajada rivojlangan.

3-jadval: **Ijodkorlik va innovatsion yondashuv**

Ko'nikma	Yuqori daraja (%)	O'rta daraja (%)	Past daraja (%)
Ijodkorlik	65	23	12

Raqamli platformalarda faol ishlash natijasida talabalar raqamli savodxonlikni rivojlantirdi. Talabalarning **75 %**i turli ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish qobiliyatini egallagan. Pedagogik kuzatuv esa talabalarning raqamli vositalarni topshiriqlarni bajarish jarayonida faol qo'llayotganini ko'rsatdi.

4-jadval: **Raqamli savodxonlik**

Ko'nikma	Yuqori daraja (%)	O'rta daraja (%)	Past daraja (%)
Raqamli savodxonlik	75	18	7

Psixologik asoslar va motivatsiya

Masofaviy ta'lim jarayonida talabalarning motivatsiyasi, o'zini o'zi boshqarish hamda ijtimoiy o'zaro ta'sir ko'rsatkichlari pedagogik samaradorlikni belgilovchi muhim omillar sifatida aniqlandi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, talabalarning 70% i o'quv faoliyatini mustaqil boshqarish qobiliyatiga ega, 65% i esa guruh ichida faol hamkorlik qiladi. Shuningdek, ichki motivatsiya darajasi yuqori bo'lgan talabalar "Seven Skills" bo'yicha yuqori natijalarni ko'rsatgan. Tahlil shuni ko'rsatdiki, masofaviy ta'lim jarayoni pedagogik interaktiv metodlar va psixologik rag'batlantirish orqali "Seven Skills"ni samarali rivojlantirish imkonini beradi. Empirik ma'lumotlar tanqidiy fikrlash, kommunikatsiya, hamkorlik, ijodkorlik va raqamli savodxonlik kabi kompetensiyalarning yuqori darajada shakllanganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, pedagogik-psixologik omillar, xususan, motivatsiya va o'zini o'zi boshqarish qobiliyati masofaviy ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy faktorlardan biri ekanligi aniqlangan.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, masofaviy ta'lim jarayoni talabalarda "Seven Skills"ni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalari masofaviy loyiha faoliyati va interaktiv mashg'ulotlar orqali sezilarli darajada rivojlangan. Ushbu natijalar Voogt va Roblin (2012) hamda Fadel va boshq. (2015) tadqiqotlari bilan uyg'unlashadi, ularda XXI asr kompetensiyalarini shakllantirishda faol o'rganish va loyiha asosida yondashuvning muhimligi ta'kidlangan. Kommunikatsiya va hamkorlik ko'nikmalari bilan bog'liq natijalar shuni ko'rsatdiki, masofaviy ta'lim interaktiv forumlar, guruh loyihalari va videokonferensiyalar orqali talabalarni bir-biri bilan samarali hamkorlik qilishga rag'batlantiradi. Kirkwood va Price (2014) tadqiqotida ham qayd etilganidek, raqamli o'quv muhiti hamkorlikni rivojlantirish va talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, pedagogik kuzatuvlar guruh ichidagi vazifalar va virtual muhitdagi hamkorlik talabalarda ijtimoiy moslashuvchanlik hamda jamoada faol ishtirok etish qobiliyatini kuchaytirishini ko'rsatdi. Ijodkorlik va innovatsion yondashuvni rivojlantirish masofaviy ta'lim sharoitida loyiha ishlari va portfoliolar orqali amalga oshiriladi.

Tadqiqot natijalari talabalarning ijodiy fikrlash qobiliyati hamda yangi g'oyalarni yaratish darajasi yuqori ekanligini ko'rsatdi, bu esa Salmon (2013) hamda Garrison va Vaughan (2013) tadqiqotlari bilan mos keladi. Ushbu mualliflar masofaviy ta'lim jarayonida talabalar ijodkorligini rag'batlantirish uchun interaktiv va loyiha asosidagi metodlardan foydalanishni tavsiya etadilar. Raqamli savodxonlik bo'yicha olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, talabalarning aksariyati turli raqamli platformalarda faol ishlash va texnologiyalardan samarali



foydalanish qobiliyatiga ega. Ushbu holat Huang va boshq. (2020) tadqiqoti natijalari bilan mos keladi, unda COVID-19 davrida oliy ta'limda masofaviy ta'lim orqali raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish samaradorligi tahlil qilingan. Psixologik jihatlarni tahlil qilish jarayonida tadqiqot shuni ko'rsatdiki, talabalar motivatsiyasi, o'zini o'zi boshqarish va ijtimoiy o'zaro ta'sir ko'rsatkichlari "Seven Skills"ni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Talabalarning ichki motivatsiyasi yuqori bo'lgan hollarda tanqidiy fikrlash, hamkorlik va ijodkorlik ko'nikmalari samarali rivojlangan.

Ushbu xulosalar Fadel va boshq. (2015) tadqiqoti natijalari bilan uyg'unlashadi, unda motivatsiya va o'zini o'zi boshqarish kompetensiyalarni rivojlantirishda asosiy omil sifatida ko'rsatilgan. Shuni ta'kidlash lozimki, masofaviy ta'lim jarayonida pedagogik va psixologik omillarni uyg'unlashtirish talabalarning "Seven Skills"ni tizimli rivojlantirishda eng samarali strategiyalardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, talabalarning individual xususiyatlari, motivatsiyasi va texnologiyalardan foydalanish tajribasi masofaviy ta'lim samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Muhokama yakunida aytish mumkinki, masofaviy ta'lim nafaqat oliy ta'lim sifatini oshirish, balki talabalarni zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh, ijodiy va mustaqil fikrlovchi mutaxassislar sifatida tayyorlash imkonini beradi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari pedagogik va psixologik strategiyalarni ishlab chiqishda ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi hamda masofaviy ta'limni optimallashtirish va XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga zamin yaratadi. Masofaviy ta'lim kontekstida "Seven Skills" quyidagi nazariy yondashuvlar orqali izohlanadi:

- konstruktivistik yondashuv – bilim o'quvchi tomonidan mustaqil va faol ravishda quriladi; faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv – kompetensiyalar real muammolarni hal qilish jarayonida shakllanadi;
- o'zini o'zi boshqarish nazariyasi (Self-regulated learning) – o'quvchining rejalashtirish, monitoring va refleksiya ko'nikmalari muhim o'rin tutadi.

5-jadval: Seven Skills komponentlarining masofaviy ta'limdagi pedagogik tavsifi jadvalda

Seven Skills komponenti	Masofaviy ta'limdagi rivojlanish mexanizmlari
Tanqidiy fikrlash	Muammoli vaziyatlar, case-study, debatlar
Ijodkorlik	Raqamli loyiha, multimediya topshiriqlar
Muloqot	Forum, videokonferensiya, chat
Hamkorlik	Jamoaviy loyiha, peer-learning
Muammoni hal qilish	Amaliy topshiriqlar, simulyatsiya
Moslashuvchanlik	Individual ta'lim trayektoriyasi
O'z-o'zini boshqarish	Refleksiya kundaliklari, self-assessment

Masofaviy ta'lim jarayonida "Seven Skills"ni rivojlantirish pedagogik va psixologik omillarning uzviy uyg'unligiga asoslanadi, ta'lim jarayonini maqsadli tashkil etish, raqamli texnologiyalardan oqilona foydalanish hamda o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini inobatga olish zamonaviy ta'lim sifatini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim tizimi globallashtirish, raqamlashtirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida tubdan transformatsiyalanib, masofaviy ta'lim shakllarining keng joriy etilishi ta'lim mazmuni, metodlari va natijalariga yangicha yondashuvni talab etmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, masofaviy ta'lim faqat bilimlarni uzatish vositasi bo'lib qolmay, balki o'quvchilarda XXI asrga xos universal kompetensiyalarni, xususan "Seven Skills" (7S) modeliga kiruvchi tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, muloqot, hamkorlik, muammolarni hal qilish, moslashuvchanlik hamda o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali pedagogik muhit yaratish imkonini beradi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, masofaviy ta'lim sharoitida "Seven Skills" kompetensiyalarini rivojlantirish kompetensiyaviy yondashuv, loyiha va muammoga asoslangan ta'lim metodlari, interfaol mashg'ulotlar hamda raqamli ta'lim platformalaridan oqilona foydalanish bilan bir qatorda o'quvchilarning ichki motivatsiyasi, mustaqil ta'limga tayyorligi va o'zini o'zi boshqarish qobiliyatlariga bevosita bog'liq bo'lib, refleksiya, o'zini baholash va feedback mexanizmlarining tizimli qo'llanilishi mas'uliyat hissini oshirishi va shaxsiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Shuningdek, psixologik jihatdan qulay va qo'llab-quvvatlovchi virtual muhit yaratilgan hollarda o'quvchilarning ta'lim jarayoniga jalb etilganlik darajasi ortib, ijodkorlik va moslashuvchanlik ko'nikmalarining shakllanishi tezlashishi kuzatilgan.



Shu bilan birga, bevosita muloqotning cheklanganligi, emotsional aloqa yetishmasligi va o'zini o'zi boshqarish darajasi past bo'lgan holatlarda kompetensiyalarning rivojlanishi sustlashishi mumkinligi aniqlanib, masofaviy ta'lim jarayonida pedagogik va psixologik qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish, individual yondashuvni ta'minlash hamda motivatsiyani rag'batlantiruvchi usullardan foydalanish zarurligi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari masofaviy ta'lim jarayoni talabalar shaxsida XXI asr ko'nikmalari – "Seven Skills"ni shakllantirish va rivojlantirish uchun samarali pedagogik platforma bo'la olishini, bunda ta'lim jarayonini maqsadli va tizimli tashkil etish, raqamli texnologiyalardan pedagogik maqsadlarga muvofiq foydalanish hamda shaxsiy-psixologik xususiyatlarni inobatga olish hal qiluvchi ahamiyat kasb etishini ilmiy jihatdan tasdiqladi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, masofaviy ta'lim jarayoni talabalarda "Seven Skills"ni tizimli va integrativ yondashuv asosida shakllantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, pedagogik va psixologik omillarni uyg'unlashtirish talabalarning raqamli savodxonlik, ijodiy fikrlash hamda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa oliy ta'lim muassasalari uchun masofaviy ta'lim samaradorligini oshirish va XXI asr ko'nikmalariga ega raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotning ilmiy-amaliy ahamiyati shundan iboratki, olingan natijalar oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim jarayonini optimallashtirish, pedagogik interaktiv metodlarni qo'llash hamda talabalarni motivatsiya qilish orqali "Seven Skills"ni samarali rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, mazkur tadqiqot xalqaro va milliy standartlarga muvofiq raqamli ta'lim jarayonlarini modernizatsiya qilish, shuningdek, pedagogik va psixologik strategiyalarni uyg'unlashtirish uchun ilmiy asos yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, masofaviy ta'lim jarayoni XXI asr ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita bo'lib, uning pedagogik va psixologik asoslarini tizimli tahlil qilish oliy ta'lim sifatini oshirish hamda raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlash jarayonida muhim omil sifatida xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari nafaqat ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishda, balki masofaviy ta'lim strategiyasini takomillashtirish, talabalarda ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha asos sifatida ham foydalanilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullaeva M. A. Zamonaviy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. – 176 b.
2. Qalandarova O'. Y. Ta'lim-tarbiya jarayonida kompetensiyalar va ularni shakllantirishda fanlararo bog'lanishlardan foydalanish: dis. ... ped. fan. doktori (PhD). – Toshkent, 2022. – 148 b.
3. Karimova G. Malakali kadrlar tayyorlashda Seven Skills (7S) modelining pedagogik ahamiyati // Jamiyat va innovatsiyalar. – 2022. – Maxsus son. – B. 45–52.
4. Xolmatova D. R. Masofaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish // Pedagogik ta'lim. – 2023. – № 3. – B. 67–72.
5. Zimnyaya I. A. Kompetentnostnyy podxod v obrazovanii. – Moskva: Logos, 2019. – 240 s.
6. Khutorskoy A. V. Kompetentsii v sovremenno obrazovanii. – Moskva: Narodnoe obrazovanie, 2020. – 312 s.
7. Polat E. S. Distantсионное обучение: теория и практика. – Moskva: Akademiya, 2018. – 336 s.
8. Andreev A. A. Psikhologiya distantsionnogo obucheniya. – Sankt-Peterburg: Piter, 2021. – 224 s.
9. OECD. Future of Education and Skills 2030. – Paris: OECD Publishing, 2019.
10. UNESCO. Education in a Post-COVID World: Nine Ideas for Public Action. – Paris: UNESCO, 2021.
11. World Economic Forum. The Future of Jobs Report. – Geneva, 2023.
12. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. – San Francisco: Jossey-Bass, 2019.
13. Zimmerman B. J. Self-Regulated Learning and Academic Achievement // Educational Psychologist. – 2002. – Vol. 37(2). – P. 65–75.
14. Garrison D. R., Anderson T., Archer W. Critical Inquiry in a Text-Based Environment: Computer Conferencing in Higher Education // The Internet and Higher Education. – 2000. – Vol. 2(2–3). – P. 87–105.
15. Siemens G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age // International Journal of Instructional Technology. – 2005. – Vol. 2(1). – P. 3–10.
16. Anderson T., Dron J. Teaching Crowds: Learning and Social Media. – Edmonton: AU Press, 2017. – Masofaviy ta'limda ijtimoiy o'zaro ta'sir va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga bag'ishlangan ilmiy manba.
17. Voogt J., Roblin N. P. 21st-century skills: Review of the literature // Journal of Computer Assisted Learning. – 2012. – Vol. 28(3). – P. 235–248. – "Seven Skills" va XXI asr ko'nikmalari rivoji bo'yicha tahliliy maqola.
18. Huang R. H., Liu D. J., Tili A., Yang J. F., Wang H. H. Guidance on flexible online learning for higher education during COVID-19. – Beijing: Smart Learning Institute, 2020. – COVID-19 davrida oliy ta'limda masofaviy ta'lim jarayoni va pedagogik asoslar.



19. Kirkwood A., Price L. Technology-enhanced learning and teaching in higher education: What is 'enhanced' and how do we know? // Learning, Media and Technology. – 2014. – Vol. 39(1). – P. 6–36. – Raqamli ta'lim va pedagogik samaradorlikning nazariy asoslari.
20. OECD. The Future of Education and Skills: Education 2030. – Paris: OECD Publishing, 2018. – XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha xalqaro standartlar va tavsiyalar.
21. Salmon G. E-tivities: The Key to Active Online Learning. – London: Routledge, 2013. – Masofaviy o'qitishda interaktiv metodlar va "Seven Skills"ni rivojlantirishga amaliy tavsiyalar.
22. Fadel C., Bialik M., Trilling B. Four-Dimensional Education: The Competencies Learners Need to Succeed. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2015. – Tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, kommunikatsiya va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha manba.
23. Garrison D. R., Vaughan N. D. Blended Learning in Higher Education: Framework, Principles, and Guidelines. – San Francisco: Jossey-Bass, 2013. – Blended learning va masofaviy ta'limda pedagogik hamda psixologik yondashuvlar.
24. Zhou M., Brown D. Educational Learning Theories. 2nd ed. – Charlotte, NC: Information Age Publishing, 2015. – Ta'lim nazariyasi, o'zini o'zi boshqarish va motivatsiya masalalari bo'yicha manba.
25. UNESCO. Distance Learning Solutions for Higher Education. – Paris: UNESCO, 2020. – Masofaviy ta'lim texnologiyalari va pedagogik-psixologik asoslar bo'yicha xalqaro tavsiyalar.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari



AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.